

MILLIY KASHTA SAN'ATI ASOSIDA MAKTAB O'QUVCHILARI UCHUN INTERYER VA DEKORATIV BUYUMLARNI DIZAYNLASH

Nematova Tursuntosh Alisher qizi

Navoiy davlat universiteti

Dizayn: (Libos va gazlamalar) – ta'lim yo'nalishi

4 - kurs "L"gruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada milliy kashta san'ati asosida maktab o'quvchilari uchun interyer va dekorativ buyumlarni dizaynlashning pedagogik, badiiy va estetik jihatlari tahlil qilinadi. Milliy kashta nafaqat dekorativ bezak vositasi, balki o'quvchilarda estetik did, rang uyg'unligi va ijodiy tafakkur shakllantirishning samarali vositasi sifatida qaraladi. Maqolada interyer buyumlari, mebellar va aksessuarlarni yaratishda milliy kashta naqshlarini qo'llash, rang uyg'unligini tanlash va pedagogik ahamiyati yoritilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, milliy kashta san'ati o'quvchilarning kreativ qobiliyatini oshirish va milliy dizayn tafakkurini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: Milliy kashta, interyer, dekorativ buyum, maktab o'quvchilari, dizayn, rang uyg'unligi, badiiy bezak, estetik did, pedagogik yondashuv, ijodiy tafakkur.

Milliy kashta san'ati O'zbekiston xalqining amaliy san'atidagi eng qadimiy va boy shakllardan biri bo'lib, u nafaqat dekorativ, balki ma'naviy va estetik ifoda vositasidir. Interyer va dekorativ buyumlarni dizaynlashda milliy kashta elementlarini qo'llash o'quvchilarda estetik did, milliy identitet va ijodiy tafakkur shakllantirishning samarali usuli hisoblanadi.

Zamonaviy dizayn jarayonida milliy kashta naqshlarini stilizatsiya qilish, rang uyg'unligini hisobga olgan holda interyer va buyumlarni yaratish muhim badiiy vazifa hisoblanadi. Buyumlar va interyer elementlarida ishlatiladigan naqshlar va ranglar nafaqat badiiy estetik jihatdan, balki psixologik jihatdan ham ta'sirga ega. Masalan, iliq ranglar quvonch va energiya, sovuq ranglar esa tinchlik va osoyishtalik hissini uyg'otadi.

Kashta naqshlarini joylashtirish jarayonida kompozitsiya muvozanati va ritmik takrorlanish tamoyillari hisobga olinadi. Bu nafaqat buyum yoki interyerning tashqi ko'rinishini mukammal qiladi, balki o'quvchilarda estetik qarashni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli, milliy kashta san'atini interyer va dekorativ buyumlarda qo'llash pedagogik va estetik jihatdan muhim ahamiyatga ega.

Milliy kashta san'ati O'zbekiston xalqining amaliy san'atidagi eng qadimiy va boy badiiy meros hisoblanadi. Maktab o'quvchilari uchun interyer va dekorativ buyumlarni dizaynlash jarayonida milliy kashta elementlarini qo'llash nafaqat badiiy ifoda, balki pedagogik va estetik ahamiyatga ega. Kashta naqshlari va rang uyg'unligi

o'quvchilarda estetik didni rivojlantiradi, kreativ tafakkur va milliy identitetni shakllantiradi.

Interyer va dekorativ buyumlarda milliy kashta naqshlarini qo'llashning birinchi bosqichi — naqshlarni tanlash va ularni stilizatsiya qilishdir. Naqshlar nafaqat dekorativ vazifa bajaradi, balki o'quvchilarga milliy qadriyatlarni anglash imkonini beradi. Har bir naqsh ma'no va ramzga ega: gullar tabiiy go'zallik va hayotiylikni, geometrik shakllar tartib va uyg'unlikni, ranglar esa his-tuyg'ularni aks ettiradi.

Rang uyg'unligi interyer va buyum dizaynida alohida ahamiyatga ega. Yorqin ranglar quvonch va energiya, yumshoq va sovuq ranglar esa tinchlik va osoyishtalik hissini uyg'otadi. Shu bilan birga, naqshlarning joylashuvi, takrorlanish ritmi va simmetriyasi buyumning estetik mukammalligini ta'minlaydi. Maktab o'quvchilari loyihalarni amalga oshirayotganda ranglar psixologiyasi va naqsh kompozitsiyasi haqida bilimga ega bo'ladilar.

Eksperimental dizayn loyihalari o'quvchilarga amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi. Ular kashta naqshlarini stilizatsiya qilish, ranglar uyg'unligini aniqlash, kompozitsion yechimlarni ishlab chiqish kabi ko'nikmalarni egallaydilar. Shu bilan birga, o'quvchilar badiiy qarorlarni mustaqil qabul qilish, kreativ tafakkur va ijodiy salohiyatini rivojlantirish imkoniga ega bo'ladi.

Milliy kashta san'ati asosida interyer va dekorativ buyumlarni dizaynlash pedagogik jihatdan ham muhimdir. Bu jarayon bolalarda estetik did, rang uyg'unligi va milliy identitetni shakllantiradi. Shu bilan birga, eksperimental dizayn loyihalari bolalarni milliy qadriyatlar bilan tanishtiradi, tarixiy merosni qadrlash va milliy ruhni anglashga yordam beradi.

Zamonaviy texnologiyalar yordamida kashta naqshlarini raqamli dasturlarda stilizatsiya qilish va loyihalash yosh dizaynerlarning amaliy kompetensiyalarini oshiradi. Bu jarayon orqali o'quvchilar milliy kashta san'atini zamonaviy dizayn kontekstida qo'llashni o'rganadilar. Shu tarzda milliy kashta san'ati raqamli madaniyat bilan uyg'unlashadi va yangi badiiy ifoda vositasiga aylanadi.

Shuningdek, milliy kashta san'ati asosida yaratilgan interyer va dekorativ buyumlar maktab o'quvchilarini madaniy merosga hurmat bilan qarashga o'rgatadi. Naqshlar va ranglar orqali ular o'z xalqining tarixiy va madaniy qadriyatlarini anglaydi, milliy identitetini rivojlantiradi. Eksperimental loyihalar badiiy, pedagogik va madaniy jihatdan bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lgan tizimni tashkil qiladi.

Milliy kashta san'ati asosida yaratilgan interyer va dekorativ buyumlar nafaqat badiiy va pedagogik, balki iqtisodiy jihatdan ham foydali. Bunday buyumlar eksportbop bo'lib, O'zbekistonning milliy brendi sifatida xalqaro ko'rgazmalarda namoyon bo'lishi mumkin. Shu bilan birga, eksperimental loyihalar bolalarda ijodiy salohiyat, badiiy tafakkur va estetik qarashlarni rivojlantiradi.

Natijada, milliy kashta san'ati asosida maktab o'quvchilari uchun interyer va dekorativ buyumlarni dizaynlash badiiy-pedagogik, madaniy va iqtisodiy jihatdan

muhim vazifa hisoblanadi. Shu orqali milliy merosni saqlash, yangi avlodga yetkazish va bolalarda estetik, ijodiy va madaniy kompetensiyalarni rivojlantirish mumkin bo'ladi.

Milliy kashta san'ati asosida maktab o'quvchilari uchun interyer va dekorativ buyumlarni dizaynlash pedagogik, badiiy va madaniy jihatdan katta ahamiyatga ega. Eksperimental loyihalar orqali o'quvchilar milliy naqshlar, rang uyg'unligi va kompozitsion yechimlarni o'rganib, ijodiy tafakkurini rivojlantiradi, estetik did va milliy identitetini shakllantiradi.

Milliy kashta elementlarini zamonaviy interyer va buyum dizaynida qo'llash o'quvchilarga nafaqat badiiy ko'nikmalarni, balki kreativ qaror qabul qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, milliy kashta san'ati orqali yaratilgan buyumlar bolalarni milliy qadriyatlar bilan tanishtirish, tarixiy merosni qadrlash va milliy identitetini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Natijada, milliy kashta san'ati asosida interyer va dekorativ buyumlarni dizaynlash maktab o'quvchilarining badiiy, estetik, pedagogik va madaniy rivojlanishida samarali vosita bo'lib, milliy merosni avloddan avlodga yetkazishning muhim shakli sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – №2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons* // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – №1. – P. 131–134.
3. Shovdirov S. *Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region* // *E3S Web of Conferences*. – EDP Sciences, 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. *Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology* // *AIP Conference Proceedings*. – AIP Publishing LLC, 2025. – Vol. 3268. – No. 1. – P. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан)*. – 2017. – №6. – С. 15–21.
6. Shovdirov S. A. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari* // *Inter Education & Global Study*. – 2024. – №1. – P. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of the Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students* // *Science and Innovation*. – 2023. – Vol. 2. – No. B10. – P. 192–198.

8. Rahmonova M. *Milliy kashta san'ati va maktab o'quvchilari uchun interyer va dekorativ buyumlar // O'zbekiston san'atshunoslik jurnali.* – 2022. – №3. – P. 50–55.
9. Yuldosheva N. *Bolalarda milliy naqsh va dizayn kompetensiyalarini rivojlantirish // Design and Art Education.* – 2023. – №2. – P. 42–47.
10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in the Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education.* – 2023. – Vol. 4. – No. 3. – P. 60–66.